

НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

**ПРАКТИКУМ
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Видавництво НУА

НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ

**ПРАКТИКУМ
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Для студентів V курсу факультету «Референт-перекладач»,
які навчаються за спеціальністю 035 Філологія

Харків
Видавництво НУА
2019

УДК 81'243(076.5)
П69

*Затверджено на засіданні кафедри
теорії та практики перекладу
Народної української академії
Протокол № 11 від 04.03.2019 р.*

Автор-упорядник *І. Ю. Гусленко*
Рецензент *І. В. Змійова*

П 69

Практикум з методики навчання іноземних мов : для студентів
5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец.
035 Філологія / Нар.укр. акад., [каф. теорії та практики пер.] ; упоряд.
І. Ю. Гусленко. – Харків : Вид-во НУА, 2019. – 60 с.

Навчально-методичний посібник відповідає програмі з дисципліни
«Методика викладання іноземних мов» і є складовою комплексу з базового
курсу методики, призначеного для студентів 5 курсу, які навчаються за
спеціальністю «Філологія».

До посібника увійшли завдання до практичних занять та самостійної
роботи з методичними рекомендаціями до їх виконання.

УДК 81'243(076.5)

© Народная украинская академия, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема 1. Іноземна мова як специфічний навчальний предмет.....	4
Тема 2. Методика навчання іноземних мов як наука.....	6
Тема 3. Основні етапи розвитку методики. Методи навчання іноземних мов.	7
Тема 4. Методика навчання іншомовного граматичного, лексичного та фонетичного матеріалу.....	10
Тема 5. Формування навичок читання, письма, говоріння та аудіювання	16
Тема 6. Сучасний урок іноземної мови.	25
Основні базові категорії методики викладання іноземних мов	29
Методичний словник викладача англійської мови.....	42
Додатки.....	46
Література.....	60

ВСТУП

Посібник призначений для підготовки до практичних занять з дисципліни «Методика викладання іноземних мов».

До практикуму увійшли:

- плани практичних занять з дисципліни,
- завдання для самостійної підготовки,
- рекомендована література,
- завдання для роботи на практичних заняттях,
- глосарій базових категорій методики викладання іноземних мов та англомовний методичний словник.

У додатках містяться матеріали з визначення рівнів володіння іноземною мовою, схема аналізу уроку іноземної мови та фрази класного вжитку на уроках з англійської мови.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Іноземна мова як специфічний навчальний предмет

План заняття

1. Мовна освіта як соціальне явище, державна та особистісна цінність.
2. Документи, програми, концепції та стратегії, які визначають політику лінгвістичної освіти:
  - Закон України «Про освіту».
  - Концепція нової української школи.
  - Державні стандарти освіти.
  - Освітні та навчальні програми.
  - Програма ЗНО з іноземної мови.
  - Рекомендації Ради Європи з мовної освіти.
3. Рівні володіння іноземною мовою.
4. Відмінні ознаки навчальної дисципліни «іноземна мова» в цілісній системі освіти:
  - Фактори, які визначають специфіку іноземної мови серед інших дисциплін.
  - Мета вивчення іноземної мови.
  - Мета навчання іноземної мови.

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.

3. Ознайомтеся з документами, в яких визначається державна політика в сфері навчання іноземних мов:
- Закон України «Про освіту»: <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2231/>
  - Концепція нової української школи: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
  - Державний стандарт початкової загальної освіти: [https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti](https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti;) ;
  - Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
  - Типові освітні та навчальні програми: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
  - Програма ЗНО з іноземної мови: <http://testportal.gov.ua/progeng/>
  - Рекомендації Ради Європи (РЄ) з мовної освіти: <http://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
4. Проаналізуйте динаміку розвитку іншомовної комунікативної компетентності впродовж навчання іноземної мови у єдності її складових: лінгвістичної, соціолінгвістичної, соціокультурної, соціальної.
5. Ознайомтеся з дескрипторами рівнями володіння іноземними мовами, визначеними в РЄС (Додаток 1) та порівняйте їх з програмними вимогами до знання іноземної мови в Україні. Створіть порівняльну таблицю.
6. Ознайомтеся з рекомендованою літературою та визначте аспекти навчання іноземної мови, зміст, навчання, особливості навчальної дисципліни «іноземна мова», назвіть фактори, які впливають на її вивчення та навчання.

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.

Тема 2. Методика навчання іноземних мов як наука

План заняття

1. Сутність, об'єкт, предмет і завдання методики навчання іноземних мов як науки.
2. Теоретичні основи методики навчання іноземних мов (основні принципи, методи, прийоми, способи та засоби навчання іноземних мов)
3. Зв'язок методики з іншими науками.
4. Методи досліджень.

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.
3. Надайте визначення поняттю «методика навчання іноземних мов».
4. Визначте, що є об'єктом та предметом методики навчання іноземних мов як науки і як вони співвідносяться з об'єктно-предметними областями суміжних наук: педагогіки, психології, лінгвістики.
5. Обґрунтуйте доцільність виокремлення загальної та спеціальної методики. Чим вони відрізняються? Що є спільного?
6. Узагальніть коло проблем, які вирішує методика.
7. Наведіть приклади наукових принципів, на які спирається методика, методів, прийомів, способів та засобів навчання.
8. Проілюструйте зв'язки методики з іншими науками та їх двосторонній характер. Які з наук є базовими, а які суміжними для методики? Надайте приклади.
9. Визначте різницю між теоретичними та емпіричними методами дослідження, основними та допоміжними. Схарактеризуйте їх.
10. Розкажіть про порядок організації та проведення педагогічного експерименту. Розробіть схему проведення експерименту.

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов»: для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика : учебное пособие / Н.Д. Гальскова, Н.И. Ге. – М. : Издат. центр «Академия», 2004.

4. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам. Теория и практика : учебное пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Щукин. – Москва : Филоматис, 2004. – 480 с.
5. Пассов Е. И. Методология методики: теоретические методы исследования. – Елец : МУП «Типография», 2011. – Кн. 3. – 634 с.

Тема 3. Основні етапи розвитку методики. Методи навчання іноземних мов

План заняття

1. Різні підходи до класифікації методів навчання іноземних мов.
2. Перекладні методи навчання іноземних мов.
3. Неперекладні методи навчання.
4. Сучасні методи навчання.

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.
3. Підготуйтеся до обговорення таких питань:
  - Чи вважаєте ви, що питання методів навчання необхідно обговорювати?
  - Чи згодні ви, що для вчителів іноземної мови настав період *post-methods era*? Поясніть свою думку.
  - Як залежить вибір методів навчання від того, які навчальні курси та посібники застосовує для навчання вчитель?

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
3. Approaches and Methods in Language Teaching / J.C. Richards, T.S. Rodgers. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – p 171.

Завдання для роботи на занятті

1. Прочитайте наведені нижче принципи навчання іноземних мов, відзначте ті, з якими ви згодні. Поясніть свою точку зору. З якими методами навчання

іноземних мов співвідносяться обрані вами принципи? Які проблеми запровадження таких принципів?

1. Never translate: demonstrate.
2. Never explain: act.
3. Never make speech: ask questions.
4. Never imitate mistakes: correct.
5. Never speak with single words: use sentences.
6. Never speak too much: make students speak much.
7. Never use the book: use your lesson.
8. Never jump around: follow your plan.
9. Never go too fast: keep to the pace of the student.
10. Never speak too slowly/quickly: speak normally and naturally.
11. Never be impatient: take it easy.

2. Прочитайте приклади з досвіду навчання іноземних мов. Схарактеризуйте методи, які було використано. Який з методів є найбільш цікавим та привабливим для вас? Порівняйте зі своїм досвідом.

1. Chris – learning German

I remember our teacher at secondary school – Frau Linthe. She was very academic and really made us focus on the grammar. We spent a lot of time translating between English and German and she would get a bit angry when we made mistakes. She spoke English with a very strong German accent and we used to joke about it behind her back. I guess I was an average German-language student, but when I ended up living in Germany some years later a lot of what I learned with Frau Linthe came back to me and I eventually managed to speak the language fairly well.

2. Marina – learning Tamil

The lessons weren't what I'd expected at all. Instead of using dialogues and practicing them, our teacher, Raja, used Cuisenaire rods, those bits of wood with different colors. The rods represented different sounds and then we built this up into a word. In fact, the first word we learnt was "rod" and then we moved on to learning colors. I found the pronunciation quite hard and I kept doing mistakes. The terrible thing was when I made a mistake, the teacher wouldn't say anything – just silence/ But I always knew there was something I wasn't doing right. It was very unnerving. Still, the good thing was we were forced to use only Tamil right from the beginning.

3. Graham – learning Arabic

I thought this way of learning was quite novel. Our teacher, Ahmed, used a voice recorder and there was a microphone that we'd pass around. We'd sort of tell him what we wanted to say in Arabic and he'd translate it for us. We'd then record the phrase in Arabic and phrase-by-phrase built it up into a dialogue. Then Ahmed

would give us a transcript of the dialogue to study. Of course, all this was in Roman script – we didn't study the Arabic alphabet. Still, these lessons really helped me get by when I was working in the Middle East.

4. Evelyn – learning Spanish

I never thought that learning the second language would be like going to the gym. I was in this class for beginners and we more or less had to do everything what we said. So the first expressions we learnt were commands like “open the door” and “close your book”. Carlos, our teacher, would repeat these phrases about a hundred times and we would have to perform the actions with him, then we'd say a word. I guess it was better than studying grammar, but sometimes it felt a little silly. I'd also expected that the teacher would make me speak, but we didn't have to say anything if we didn't want to.

3. Прочитайте надані характеристики та порівняйте аудіо-лінгвальний метод навчання з комунікативним підходом. Заповніть порівняльну таблицю.

- a. Voice recorder and audio-visual materials are frequently used.
- b. The lesson takes place in lockstep.
- c. Information-gap tasks are frequently used.
- d. Communicative competence.
- e. Learners negotiate meaning and the teacher facilitates the learning process.
- f. Behaviorism (stimulus – response – reinforcement).
- g. There is a lot of learner-centered interaction.
- h. Modeling and drilling are central.
- i. Learners learn when engaged with meaningful language in meaningful contexts.
- j. Functional, notional and interactional.
- k. Structural linguistics.
- l. A variety of course books is used.
- m. Learners respond to linguistic stimuli and the teacher directs the learning process.
- n. Key items are: phonology, morphology and syntax.

	Audiolingual Method	Communicative Approach
1. Theory of language		
2. Theory of language learning		
3. Syllabus		
4. Learner and teacher roles		
5. Instructional materials		
6. Classroom techniques		
7. Classroom practice		

Тема 4. Методика навчання іншомовного граматичного, лексичного та фонетичного матеріалу

План заняття

1. Методика формування іншомовної граматичної компетентності:
  - Вимоги до формування граматичної компетентності. Труднощі навчання граматиці.
  - Продуктивний та рецептивний граматичний мінімум. Принципи його формування.
  - Основні принципи навчання граматичного матеріалу.
  - Апроксимація при навчанні граматиці.
  - Етапи та послідовність навчання іншомовного граматичного матеріалу.
  - Вправи як метод навчання граматичного матеріалу.
2. Методика навчання іншомовного лексичного матеріалу:
  - Вимоги до володіння іншомовною лексикою.
  - Активний, пасивний, потенційний словниковий запас.
  - Принципи відбору лексичного мінімуму.
  - Методи навчання лексичного матеріалу, засоби семантизації
  - Організація вправлення в застосуванні іншомовної лексики.
3. Методика формування навичок вимови:
  - Програмні вимоги до вимови та інтонації.
  - Апроксимація при навчанні вимові та інтонації.
  - Принципи відбору фонетичного мінімуму.
  - Методична типологія звуків.
  - Принципи навчання вимові.
  - Типи вправ на формування навичок вимови та інтонації.

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.
3. Підготуйтеся до обговорення питань відповідно до плану заняття.

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І .Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія» , 2010 . – 328 с.

3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика / Гальскова Н.Д., Гез Н.И. – 3-е изд. – М. : Академия, 2006. – 336 с.
4. Языкова Н.В. Практикум по методике обучения иностранным языкам. – М. : Просвещение, 2012. – 240 с.

Завдання для роботи на занятті

Методика формування іншомовної граматичної компетентності

1. У сучасній закордонній методиці існує *a 6-step approach to teaching grammar*. Визначте логічну послідовність складових кроків такого підходу:
  1. Extension exercises
  2. Controlled practice
  3. Exposure to real-life contexts
  4. Open-ended activities
  5. Contextualized introduction
  6. Description of target features

2. Проаналізуйте наведені речення. Визначте особливості форми, граматичного значення та використання. Встановіть можливі труднощі засвоєння застосованих форм та конструкцій, запропонуйте засоби подолання таких труднощів:
  - Look! He is playing in the yard.
  - It was very cold yesterday. We didn't go swimming.
  - What is the best movie you have ever seen?
  - Hi, I have been waiting for you for an hour.
  - She's just 5. She doesn't go to school.
  - You are good at Maths. I'm sure you'll do well at the exam.

3. Виберіть один із засобів пояснення граматичного матеріалу, та поясніть, як його можна використати на уроці.
  - Using a song text
  - Using a time line
  - Reading
  - Using a picture
  - Using a realia
  - Personalizing
  - Explaining directly
  - Practicing and presenting
  - Discovering
  - Using a chart
  - Eliciting
  - Comparing L1 and L2

Методика навчання іншомовного лексичного матеріалу

1. Проаналізуйте надані лексичні одиниці стосовно їх форми, значення та використання українськомовними/російськомовними учнями:

a family	IQ
to be ill	A package tour
to be afraid of	a junior
to look forward to doing	a loser
policy	a challenge
Bill of rights	circumstances
to approve of	peer presser
a yearbook	a drugstore

2. Яким чином впливають на вибір засобів семантизації такі фактори:

- 1) кількість учнів у класі/групі
- 2) різний об'єм значення слів в рідній мові та мові, що вивчається
- 3) відсутність відповідного поняття в рідній мові
- 4) час, якій є у вчителя
- 5) рівень підготовки учнів
- 6) можливість тематичного об'єднання слів в одному контексті
- 7) кількість слів, які необхідно семантизувати на уроці

3. Прочитайте характерні риси різних засобів семантизації лексики та відзначте в таблиці, що є ознакою перекладних та безперекладних засобів.

	Перекладні засоби	Безперекладні засоби
1. Економічний з точки зору часу		
2. Розвиває мовленнєву здогадку учнів		
3. Доцільний у класах, які не поділені на групи		
4. Має безпосередній зв'язок іншомовного слова з предметом або явищем		
5. Уникає двозначності		
6. Активізує сприйняття учнів під час ознайомлення з новою лексикою		

4. Які з наведених засобів одномовної семантизації можна застосовувати на початковому етапі навчання?

- 1) показ малюнків або дій
- 2) дефініція
- 3) здогадка в процесі аудіювання
- 4) синоніми / антоніми
- 5) аналіз складу слова або словотворення
- 6) демонстрація предметів з наданням контексту

- 7) малюнки на дошці
- 8) здогадка значення слова за контекстом під час читання

5. Визначить засіб семантизації слова *Jocks* для учнів старших класів. Поясніть доцільність саме цього засобу.

The Jocks – A group of students in high schools' social ranking who are most well-known for playing sports in or outside of school. They usually tend to have lots of friends and are often associated with the popular group. Such athletes are recognized regularly for their talents by the school and are often seen engaged in relationships.

6. Ознайомтеся з іграми на перевірку засвоєння іншомовної лексики. Продемонструйте їх використання на занятті.

CLAP GAME FOR VOCABULARY 1

Procedure:

1. Write the words from the class's current vocabulary list on the board and quickly review them with the class.
2. Explain to the learners that you are going to say a list of words out loud, and that they will clap when they hear the words from the current vocabulary list. If you say a word that isn't from the list, they shouldn't clap.
3. Practice with a few words, alternating saying words from the list with other random words to check to see if the learners understand when to clap.
4. Begin saying words, interspersing words from the vocabulary list. As the learners become more comfortable with the game, say the words faster to make it more challenging.
5. Learners will have to listen carefully to distinguish the vocabulary words, especially if you mix in rhyming words or words with similar sounds. This is a fast and fun game, especially when it becomes more challenging and learners clap for the wrong words!

Modification: Give the learners a category, such as fruits, cities, sports, etc. Then begin to call out words. Whenever you say a word that fits the category, the students clap. If it doesn't fit the category, no one should clap.

CLAP GAME FOR VOCABULARY 2

Procedure:

1. Pick a theme that is broad, but not too broad. The names of the U.S. States or names of professions (doctor, lawyer, etc.) are good choices. Pick a theme which is age appropriate. Older students in a science classroom with a substitute teacher might use names from a periodic table as a theme. Younger children might select animal names as a theme.
2. Larger crowds are more fun, but this game can be played with as few as two people. Game players sit in a circle, facing each other. Working in unison, each player:
3. Claps hands together once.
4. Slaps hands on thighs once.

5. Claps hands together once.
6. Snaps both fingers.
7. Players repeat this sequence, with everyone clapping, slapping, clapping, and snapping at the same time, to establish a background rhythm.
8. Each player takes a turn, moving around the circle from left to right (counter-clockwise). Starting with the first hand clap, the first player says a name. For example, if you chose to use animal names, the first player might say “monkey”, while the group performs clap, slap, clap, snap.
9. The second player’s turn begins with the next clap. This player must think of an animal name that begins with the last letter of the previous player’s word. In our example, the word “monkey” ends with “y”, so the second player must think of an animal name that begins with the letter “y”. This player has only a four count of the rhythm (clap, slap, clap, snap) to say their word. If the second player fails to say the word “yak” before their four count (clap, slap, clap, snap) is over, they move outside the circle. Play continues, going around the circle, until only one player, the winner, remains.

Young Children Version: Young children may remember names, but still be young enough to struggle with spelling the words. Remove this problem by eliminating the rule about the word’s first and last letters. Each play names an animal (or chosen theme word), without the first letter of their word matching the last letter of the previous word.

Young Adult Version: The rhythm stops when a player fails to find an appropriate word. This version focuses on social interaction skills. The losing player remains in the circle to continue playing, but must pay a “penalty”, such as telling a personal secret, or answering an embarrassing question truthfully. If they don’t accept the “dare”, they are removed from playing.

Older Adult Version: While this game is traditionally considered to be a children’s activity, this game could be a therapy aid in communities of older adults. Playing the game would encourage participants to improve memory, thinking, and communication skills, which tend to decline with age. Consider adding more time for finding a word (clap, slap, clap, snap, clap, slap, clap, snap), to make the game less frustrating to play.

BOARD RACES

This enjoyable category game helps students brainstorm their vocabulary knowledge for a given subject or topic. Draw three or four columns on the board and divide the students into a corresponding number of teams. Have each team line up in front of a column and give each team a marker or chalk for writing. Write a category on the board and set a target number of 10 to 20 words, depending on the level of the class. The teams’ task is to write the target number of words in their column, making sure the words are correctly spelt and that they relate to the category. The first team to do this wins the round. The first student in each team runs to the board, writes a word from the category in the column, runs back, gives the marker or chalk to the next student and goes to the back of the line. Then, the second student runs to the board and so on. The teams should check the

words being written by their team members. If they spot a mistake, the student who wrote the word should go back and correct it. When the target number of words has been reached by one team, stop the game and check the words and spelling for that team. If the words are appropriate and spelt correctly, the team scores one point. If not, that team is out of the game and the other teams continue to race until one of them completes the task successfully. Play several rounds using a different category each time. The team with the highest score at the end of the game wins.

ONE BY ONE

In this fun category game, students guess words belonging to a category as letters are gradually added to each word. Divide the class into two teams (A and B). Write numbers 1 to 10 on the board. Explain that the students are going to guess words belonging to a category as letters are gradually added to each word. Tell the students what the words all have in common, e.g. they are all animals. Ask Team A to choose a number, e.g. 3. Write the first letter of the word next to the number, e.g. 3. e. Team A then tries to guess the word. If Team A correctly guesses the word, they score one point and the word is written on the board, e.g. 3 elephant. The team then plays again. If they guess incorrectly, play passes to Team B. Each time a team chooses a number, the next letter of the word is added to the board. Play several rounds using a different category each time. The team with the most points at the end of the game wins.

Методика формування навичок вимови

1. Проаналізуйте завдання, спрямовані на формування навичок вимови. Назовіть засоби ознайомлення з фонетичним матеріалом, які з них формують фонематичний слух, вимову, а які інтонаційні навички. На який вік розраховані завдання?

1. Казковий ліс: У великому-превеликому казковому лісі жили різні істоти. Вітер-вітерець наспівував – [w-w-w]. Дощік допомагав йому й стучав краплями по землі – [p-p-p]. Про дощік попередила сова, яка кричала – [u-u-u]. Ворони з неї насміхалися, але замість «ха» було чути лише – [л-л-л]. Гілки розкачувались у було чути – [t-t-t]. А маленький зайка тремтів від холоду. Ось так – [d-d-d]!
2. Прослухайте слова, та хлопніть у ладоші, коли почуєте звук [t]: Tommy, little, dome, water, tea, middle, town, best, dish, hot, doctor.
3. Прослухайте слова та назовіть ті, які мають риму.
4. Прослухайте речення та запишіть: останнє слово /числівники / число слів у реченні.
5. Прослухайте речення та запишіть їх.
6. Прослухайте речення та повторіть їх. Намагайтеся зкопіювати інтонацію та вимову.
7. Прочитайте речення, підкресліть слова, які виділяються інтонаційним наголосом.
8. Прослухайте та повторіть вірш / скоромовку:

- A) The rain is raining all around,
It falls on field and tree.
It rains on the umbrella here,
And on the ships at sea.
- B) Pat's black cat is in Pat's black hat.
If you, Andy, have two candies give one candy to Sandy, Andy.
A cup of nice coffee is in nice coffee-cup.

Тема 5. Формування навичок читання, письма, говоріння та аудіювання

План заняття

1. Рецептивні та продуктивні види мовленнєвої діяльності.
2. Навчання аудіювання:
  - визначальні риси аудіювання
  - мета та труднощі формування навичок сприйняття мови на слух
  - механізми та послідовність вправ на формування навичок аудіювання
3. Навчання читання:
  - особливість читання як виду мовленнєвої діяльності, мета навчання читання
  - основні форми і види читання
  - труднощі навчання читання
  - вправи на навчання читання, їх послідовність
4. Навчання говоріння:
  - мета навчання говоріння та види говоріння
  - особливості діалогічного та монологічного мовлення
  - засоби формування навичок іншомовного говоріння
4. Навчання письма:
  - мета навчання писемного мовлення та його види
  - зв'язок писемного мовлення з усним мовленням та читанням
  - система вправ на оволодіння графічних, орфографічних, лексичних і граматичних навичок, навичок аудіювання, говоріння та читання

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.
3. Підготуйтеся до обговорення питань відповідно до плану заняття.

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за

- спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія», 2010 . – 328 с.
  3. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика : учеб. пособие / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Издат. «Академия», 2004. – 336 с.

Завдання для роботи на занятті

Навчання аудіювання

1. Прочитайте перелік труднощів, які виникають на уроці під час аудіювання, розподіліть їх за трьома категоріями в таблиці. Деякі з проблем можуть входити до більш ніж однієї категорії.

Planning decisions	Nature of the listening text	Teacher's management in the lesson

1. The speed of speech in the dialogue was too fast
  2. The listening took place at the end of the lesson when the learners were tired
  3. The task was too challenging
  4. The instructions for the listening task were unclear
  5. The CD wasn't cured and learners got confused about what they should be listening to
  6. There was not a lead in for the listening text
  7. The recording of the dialogue was unclear
  8. Learners didn't get a chance to check their answers to the task in pairs before doing feedback
  9. The speakers in the dialogue used a strong regional accent
  10. The teacher forgot to explain the context of the dialogue
  11. The vocabulary in the listening text is quite difficult
  12. The subject of the conversation wasn't particularly interesting for learners
2. Наведіть приклади:
- підготовчих вправ до аудіювання,
  - вправ, які можна робити під час аудіювання
  - вправ, які виконуються після аудіювання
3. У якій послідовності було б доцільно організувати роботу вчителя та учнів під час аудіювання?

- 1) викладення основного змісту тексту
- 2) повторне аудіювання тексту
- 3) зняття змістових та мовленнєвих труднощів
- 4) перевірка загального розуміння
- 5) перше прослуховування тексту
- 6) бесіда з учнями для виявлення знань, щодо тематики тексту на прослуховування
- 7) бесіда з метою уточнення основних змістових моментів тексту
- 8) висловлювання учнів щодо проблематики тексту

Навчання читання

1. Які з наведених завдань спрямовані на формування навичок техніки читання, а які на перевірку розуміння прочитаного:

1. Визначте, яка буква пропущена в слові
  2. Заповніть пропуски в тексті реченнями, які відповідають змісту.
  3. Прочитайте текст, розділіть його на змістові частини, дайте назву кожній з них
  4. Прочитайте слова, розподіліть їх на три стовпці, відповідно до типу ударного слога
  5. Вставте в речення пропущене слово відповідно до змісту.
  6. Виберіть з тексту слова, в яких ударні голосні читаються як [u:]
  7. Прочитайте текст та знайдіть інформацію щодо ....
2. Якому виду читання відповідають такі завдання:
1. Прочитайте текст та передайте його основний зміст, тему.
  2. Знайдіть факти, які підтверджують точку зору автора текста.
  3. Передайте після читання основні факти в їх логічній послідовності.

3 Як співвідносяться завдання (зліва) із метою читання (зправа):

1. Learners discuss a memorable tourist experience in Pairs	A. To provide practice in inferring the meaning of new vocabulary
2. The teacher explains the meaning of the key words in the text	B. To provide spoken fluency practice by exploring the topic of the text further
3. Learners read and choose the best three summaries for the text	C. To provide practice in scan reading for specific words
4. Learners read again and answer true/false questions about information in the text	D. To clarify the meaning of key vocabulary items
5. The teacher writes five new words on the board from the text. Learners look for the words and underline them	E. To provide spoken fluency practice and activate prior knowledge about the topic of the text
6. Learners guess the meaning of the new words in the text	F. To develop awareness of reading sub skills
7. The teacher asks learners to underline	G. To provide practice of close

examples of the Present Perfect in the text and to discuss why the text is appropriate in each instance	reading
8. The teacher asks learners to talk about the different kinds of reading skills they have practiced	H. To encourage learners to notice grammatical features in the text
9. Learners discuss the effects of tourism in their city/country in small groups	I. To provide practice in reading for gist

4. Обговоріть в групах основні відмінності між уроками на розвиток навичок читання та аудіювання. Які уроки більш складні для учнів? Чому?

Навчання говоріння

- Впродовж однієї хвилини в парі/групі запишіть як можна більше прикладів вправ на навчання говоріння. Порівняйте результати з іншими групами.
- Обсудіть, яким чином наведене нижче може сприяти розвитку іншомовного говоріння.
  - Information gap
  - Topics
  - Task types
  - Planning/thinking time
  - Error correction
- Що з наведеного є підготовленим, а що непідготовленим монологічним мовленням?
  - виклад прочитаного, переказ тексту
  - висловлювання своєї думки з прочитаного
  - відповіді на запитання про прочитане або почуте
  - презентація групового проекту
  - опис незнайомої картини

4. а) Проаналізуйте завдання з курсу *Face2Face Upper Intermediate*. Визначить мету кожного із завдань:

1

Work on your own. Make question with *YOU* with these words. Use *HOW LONG ....?* or *HOW MUCH/MANY ...?* and the Present Perfect Simple or Present Perfect Continuous. Use the continuous form if possible.

- / countries / visit ? – *How many countries have you visited?*
- / live / in your house or flat?
- / phone calls / make / today?
- / study / English?
- / know / your oldest friend?
- / spend / on food today?

a) Work on your own. Read about a crime that happened in the UK. Then write five words/phrases to help you remember the crime.

A 35-year-old secretary stole £4.3 million from the company she worked for over a period of several years. She was caught a few weeks before she was planning to leave her job and start new life in a £750,000 villa in Cyprus.

b) Work with other people in your group. Take turns to tell each other about the crime.

- Use your own words if possible. After each crime, decide what punishment you would have given the crime if you had been the judge.

- Turn to p159. Read what happened to the criminals. Do you agree with the sentences that the judges gave them? Why?/Why not?

Get ready ... Get it right!

Make three lists: things you have done for you; things you get other people to do for you; things you do yourself. Use these prompts and your ideas.

cut/hair dye/hair clean/car print/photos do/gardening clean/windows
do/nails clean/house wash/clothes iron/clothes deliver/food
alter/clothes paint/house

a) Work in groups. Take turns to tell each other about the things on your lists. Ask follow-up questions if possible. Who is the most practical person in the group?

I have my hair cut about once a month.

Oh! I get my sister to do mine. She's really good!

b) Tell the class about the most practical person in your group/ Who is the most practical person in the class?

б) Обговоріть такі питання:

1. Which tasks focus on oral fluency and which on oral language practice?
2. How are these types of tasks different?
3. How can you categorize the other task?

5. Прочитайте перелік видів діяльності на уроці. Визначить, які з них мають комунікативну спрямованість; які завдання формують навички вільного спілкування; які завдання формують навички діалогічного мовлення; які завдання формують навички монологічного мовлення.

- Learners repeat sentences you say
- At the start of the lesson, learners chat with you about their weekend plans

- Learners look at the list of hints and tips for making business presentations
- Learners act out a script conversation
- Learners listen to the recording and practice repeating words with the same difficult vowel sound
- Learners work in pairs and agree their list of the best five films of all time
- Learners listen to and study a recording of social conversation
- Learners prepare a monologue about their hobbies and then give a five-minute speech to the whole class
- Learners learn by heart a list of useful chunks of language they can use in conversations
- A learner gives instructions to other learner so that he/she can use a new machine

6. У групі надайте приклади не менш ніж десяти мовленнєвих ситуацій у реальному спілкуванні (e.g. an academic lecture, a stand-up conversation at a formal party etc). Виберіть: найважливіші з них для навчання. Відзначте труднощі з якими при цьому стикається учень і вчитель.

7. Виберіть дві із ситуацій попередньої вправи та відзначте у таблиці знизу те, на що необхідно звернути увагу при навчанні таких мовленнєвих ситуацій. Поясніть, чому це важливо.

Pronunciation		
Speaking clearly, with comprehensible sounds		
Using fluent, connected speech with appropriate word-linking		
Using stress and intonation to emphasize, draw attention to things, express emotions or attitude, etc		
Using appropriate pace		
Context		
Choosing and maintaining a suitable level of formality/informality		
Choosing and maintaining a suitable level of politeness		
Being aware of appropriate topics and style for the context (e.g. business meeting, small talk)		
Coping with a stressful speaking context (e.g. limited time to speak, other people waiting)		
Speaking spontaneously with no preparation time		
Coping with uncertainty about the language level of other people		
Organizing information		
Structuring speech as you talk with giving sign-posting to your listener(s)		
Giving neither too much nor too little information		
Not offering irrelevant information		

Conveying clear, accurate information		
Interaction		
Establishing a relationship before and during communication		
Coping with unpredictable responses		
Turn-taking		
Listening		
Listening and responding appropriately in line with a progress of the conversation		
Showing interest in the person speaking		
Reaching a negotiated/compromise conclusion		
Coping with a variety of content (facts, opinions, arguments, etc) simultaneously		
Speaking strategies		
Holding the floor when you wish to continue speaking		
Interrupting politely		
Starting new topics or changing topics		
Language items		
Fluently forming accurate structures to express required meaning		
Knowing fixed phrases used in specific situation		
Creating effective questions		
Having sufficient lexical resources to express meaning		

8. У парах визначте послідовність роботи над завданням з формування навичок говоріння. Що із наданого нижче не має фіксованого місця?

	Exposure to example
	Do the task
	Redo the task
	Set task
	Add/Correct/Revise
	Plan the speaking
	Rehearse the speaking
	Feedback/Review the success

Навчання письма

1. Які з наведених визначень мають відношення до поняття «письмо», а які до поняття «писемне мовлення»:

- процес відтворення думок на письмі
- спілкування в письмовій формі
- система графічних знаків
- уміння поєднувати слова на письмі для відтворення своїх думок у зв'язку з потребою спілкування
- графіка, орфографія, запис

- фіксація усного мовлення за допомогою графічних знаків
2. У групі обговоріть, чим писемне мовлення відрізняються від усного мовлення. Якими є відповідні характеристики писемного мовлення у порівнянні з усним?

Spoken language:

- It is mostly spontaneous and contains redundancies.
- The discourse is often “untidy”.
- A higher likelihood of an informal style or register.
- The speaker is usually able to get instant feedback on their message.
- Often made up of a series of utterances that are not complete sentences.
- Often a higher incidence of verb phrases.
- Conveys meaning through stress, intonation and pauses.
- The speaker can support their message using gestures and facial expression.

3. Поєднайте типи вправ з їх прикладами:

1. Вправи на формування графічних та орфографічних навичок	- Перепишіть вправи та виділіть різним кольором означений та неозначений артиклі.
	- Напишіть три питання до прочитаного тексту.
	- Запишіть нові слова уроку.
2. Вправи на формування лексичних та граматичних навичок	- Підготуйтеся до бесіди та запишіть необхідні слова та вирази.
	- Викладіть зміст прочитаного тексту у 5-7 реченнях.
	- Випишіть слова за темою <i>Shopping</i> та розподіліть їх за такими ознаками ....
3. Письмові вправи як засіб розвитку навичок аудіювання, говоріння та читання	- Перепишіть слова у дві колонки: з відкритим та закритим типом слога.
	- Напишіть п'ять питань, щоб розпитати співбесідника про сім'ю.
	- Випишіть з текста прикметники та підкресліть суфікси.
	- Надайте письмові відповіді на запитання до тексту.

4. З яким підходом до навчання писемного мовлення асоціюються ствердження надані нижче: *process approach* чи *product approach*? Проаналізуйте головні розбіжності між двома підходами.

<i>Process approach</i> – створення нового тексту за своїм планом, він може декілька разів змінюватись.	<i>Product approach</i> – написання свого тексту за зразком або на основі аналізу існуючого тексту.
---	---

1. Learners express their ideas freely and fluently in writing without being overly concerned with accuracy.
2. Pieces of writing will go through two or three drafts.
3. Learners start a piece of writing with a sentence, this being the basic unit of written language on which to build.
4. Learners analyze the key features of specific genre or text types so they can imitate them.
5. Teachers encourage learners to share their written work and give each other feedback.
6. There is a strong focus on grammatical accuracy and teachers mark most grammar mistakes in learners' written work.
7. Learners will often begin writing something by brainstorming ideas with their classmates.
8. Learners will often work on a piece of writing collaboratively.
9. Written work is marked as "pass" or "fail" according to a specified standard.
10. Learners are encouraged to work on writing alone, often outside class time.

5. Розташуйте у логічній послідовності етапи виконання завдань на двох уроках. Який з уроків базується на *product approach*, а який на *process approach*?

Lesson A		Lesson B	
	The teacher provides practice of features previously analyzed text.		The teacher gives some interim feedback to the learners on the content, organization and language of their writing.
	The teacher gives language-focused feedback on the learners' writing.		Learners swap first drafts and give each other feedback on their writing.
	Key features in the example text are highlighted		Learners brainstorm the content of the text and discuss how they can best organize their ideas.
	Learners read a model text and answer comprehension questions about the information in the text.		Learners write their final draft and the teacher gives feedback on the writing. The feedback may only focus on the content of the text.
	Learners write their versions of the text.		Learners write the first draft either alone or collaboratively.

6. Додайте свої приклади завдань з формування навичок письма та писемного мовлення:

1	Forming letters
a	Briefly show learners a phrase that they have to copy by hand.
b	

2	Including relevant content	
	a	Learners in two groups brainstorm ideas for an essay on to the board then critique each other's ideas.
	b	
3	Spelling	
	a	Learners find words in a list that have a vowel missing and then correct the word.
	b	
4	Layout	
	a	Give learners cut-ups of headings, e.g. "date", "address" etc. and get them to put them in their correct places on a blank page.
	b	
5	Punctuation	
	a	Learners divide up continuous text into sentences.
	b	
6	Editing	
	a	Learners choose three features they want their classmates to check their writing for.
	b	
7	Creating cohesive ties	
	a	Learners decide what pronouns in the text are referring to.
	b	
8	Paragraphing	
	a	Learners divide up a block of text into appropriate paragraphs.
	b	

Тема 6. Сучасний урок іноземної мови. Педагогічна майстерність викладача іноземної мови

План заняття

1. Вимоги до сучасного уроку іноземної мови
2. Типи уроків
3. Планування уроку. Поняття «логіка уроку»
4. Аналіз уроку з іноземної мови. Контроль і самоконтроль якості навчання
5. Педагогічна майстерність

Завдання для самостійної підготовки

1. Прочитайте матеріали конспекту лекцій з методики навчання іноземних мов та надайте відповіді на питання для самоконтролю.
2. Прочитайте рекомендовану літературу.
3. Підготуйтеся до обговорення питань відповідно до плану заняття.

Література

1. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія» , 2010 . – 328 с.
3. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика : учеб. пособие / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Издат. центр «Академия», 2004. – 336 с.
4. Практикум по «Методике обучения английскому языку» [Электронный ресурс] : учебно-методическое пособие / [авт. Т.К. Кравченко] ; Дальневосточный федеральный университет, Школа педагогики. – Электрон. дан. – Владивосток : Дальневосточный федеральный университет, 2016. – Режим доступа: <http://uss.dvfu.ru/.....> – Загл. с экрана.

Завдання для роботи на занятті

1. Проаналізуйте будь-який курс з англійської мови (підручник, робочий зошит та книгу для вчителя) та обговоріть такі питання:

- Які компоненти входять до УМКД?
- На яких принципах базується навчання?
- Які види мовленнєвої активності вдосконалюються?
- Яка структура кожного блоку (Unit)?

2. Яка форма діяльності та взаємодії між учнями найбільш підходить до зазначених видів роботи на уроці:

Вид взаємодії	Вид роботи
1. Plenary	a) role play
2. Learner working alone	b) find someone who ....
3. Learners working in pairs	c) giving feedback on an activity to the whole class
4. Learners working in groups	d) extensive reading
5. Learners mingle	e) simulation of a courtroom trial

3. Як було б найдоцільніше розташувати учнів та організувати їхню роботу у таких ситуаціях:

- a. You want to have a game in teams with a class of forty students.
- b. In your class of fifteen students you want them to discuss a topic with you.
- c. In your class of thirty students you want them to work in Pairs.
- d. You have some reading tasks in a class of ten students.
- e. Students are designing an advertisement in groups.
- f. The students are going to listen to a tape.
- g. You want to explain a grammar point.

4. У групі обговоріть три завдання, які можливо виконати у групі з п'яти учнів, але не можна виконати класом, у якому двадцять п'ять учнів

5. а) Поясніть проблему (a-h) сприйняття учнями рівня pre-intermediate таких висловлювань вчителя:

The teacher language ...

- a) is overly polite
- b) is over descriptive
- c) contains difficult colloquial language
- d) contains too much complex jargon
- e) is too hypothetical
- f) contain too much information all at once
- g) is overly simplified and unnatural
- h) contains complex grammar structures

б) виправіть висловлювання вчителя так, щоб полегшити їх сприйняття учнями.

1	If you can imagine for a moment that you are a policeman ....
2	Got down some ideas then have a bit of a chat with your partner ...
3	Could you possibly talk to the person sitting on your right?
4	First talk to your partner on the left, then check with your partner on the right, then get up and share your ideas with other learners and find out who has the most similar ideas and talk to that person about why.
5	Having made your notes, you will then be able to check your ideas together.
6	All learners – talking to partner – make conversation.
7	Now match these beautifully illustrated pictures to the randomly chopped up paragraphs from this fascinating text.
8	Now try to determine which of these discourse features can be found in these utterances.

б.а) Розташуйте у логічній послідовності дії та висловлювання вчителя під час надання завдання:

a) Teacher holds up worksheet.	
b) There's one extra definition that doesn't have a word.	
c) Teacher hands out the worksheet. Learners start the task.	
d) Now I want you to match these eight eight words ...	
e) And finally, are you going to do this together? (Learners: No)	
f) Teacher points to phrases.	
g) And how many definitions are there? (Learners: Nine) Good.	
h) Teacher points to the left-hand side of the worksheet.	
i) OK then, how many words are there? (Learners: Eight)	
j) ... to the definition on the right.	
k) I want you to do this alone and check in Pairs after.	

б) Обговоріть в парах:

- Що з зазначеного у вправі «а» спрямоване на роз'яснення завдання, а що на перевірку розуміння?
- Чому вчителю необхідно трохи зачекати з роз'ясненнями після того, як буде роздане завдання?
- Де має стояти вчитель під час надання інструкції, як необхідно використовувати голос?
- Якщо вчитель хоче, щоб учні пересіли на інше місце для виконання цього завдання, на якому етапі це було б доцільно зробити?

7. Чи погоджуєтесь ви з твердженнями, наданими нижче? Поясніть свою точку зору.

- a. Classes where students sit in straight rows are easier to control.
- b. Classes where students sit in straight rows are old-fashioned and stop people learning.
- c. Having students in straight rows is the best way to teach a large class.
- d. It is important for students to face the teacher.
- e. Students participate more fully in a class where students sit in straight rows.
- f. Students understand things better when they sit in straight rows.

8. Оцініть ствердження за шкалою від 0 (категорично не погоджують) до 5 (повністю погоджуюсь). поясніть свою точку зору.

- a. Good teachers keep students guessing about what they are going to do next.
- b. Teachers should be predictable, not anarchic.
- c. The worst kind of teacher is the one who does the same thing every class.
- d. Good teachers always look smart.
- e. Good teachers are always interesting.
- f. Good teachers plan their classes minutely.
- g. Good teachers follow their plan without deviation.

9. Відвідайте урок англійської мови. проаналізуйте за такою схемою (див. Додаток 2):

- 1. Встановіть тип уроку.
- 2. Вичленіть етапи уроку. Відзначте, як вони сприяють реалізації завдань уроку.
- 3. Проаналізуйте послідовність етапів, аргументуйте доцільність/недоцільність структури уроку.
- 4. Зверніть увагу на те, як учитель здійснює перехід від одного етапу до наступного, що визначає зв'язність уроку, як довго триває кожний етап, чи співвідносяться етапи уроку з його метою та завданнями.
- 5. Прослідкуйте, як учитель ставить завдання перед учнями, оцінює результати роботи (мова вчителя, функціональність у визначені результатів тощо).

6. Оцініть урок щодо його логіки (цілеспрямованості, цілісності, зв'язності, динаміки).
7. Зверніть увагу на організацію початку уроку (завдання, мовленнєва зарядка тощо) та його завершення (адекватність домашнього завдання тому, чому навчались на уроці, давання відміток тощо).
8. Узагальніть результати організаційної сторони уроку, надайте рекомендації для наступної роботи.

Основні базові категорії методики викладання іноземних мов

Активний граматичний мінімум – граматичні структури, якими учень має оволодіти для вираження власних думок іноземною мовою.

Активний лексичний мінімум – лексичний матеріал, яким учні повинні користуватися для вираження своїх думок в усній та письмовій формі, а також розуміти думки інших людей при аудіюванні та читанні.

Апроксимована вимова – це така вимова, в якій, як і в літературній вимові відсутні фонологічні помилки, але яка, на відміну від літературної вимови, допускає нефонологічні помилки, тобто такі, що не заважають розуміти усні висловлювання та прочитане вголос цією мовою.

Аудіювання – сприймання на слух і розуміння текстів з різною глибиною та повнотою проникнення в їх зміст: з повним розумінням та з розумінням основного змісту.

Базові категорії – вихідні положення методики викладання іноземних мов, вони складають зміст теоретичного розділу курсу МНІМ і визначають його лінгводидактичні основи.

Біхевіористичний підхід – оволодіння іноземною мовою як сформованістю реакцій на іншомовні стимули.

Вибіркове/переглядове читання – уміння швидко переглядати ряд матеріалів, для того, щоб знайти конкретну інформацію.

Вивчаюче читання – це вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі, а його об'єктом є «вивчення» інформації, що подається в тексті.

Вивчення мови – процес, в якому досягнення мовленнєвих умінь є результатом спланованої діяльності, особливо під час формального вивчення в умовах навчального закладу.

Види мовленнєвої діяльності – реалізуються в комунікативній мовленнєвій компетенції особи у специфічній сфері у вигляді процесів сприйняття та/або продукування одного чи більшої кількості текстів з метою виконання певної задачі.

Виховання – формування світогляду, моралі, культури тощо.

Виховна мета – система особистого ставлення до нової культури у процесі оволодіння цією культурою.

Виховний вплив на уроці іноземної мови – використання виховних можливостей навчального матеріалу та спеціальних прийомів роботи з ним, завдяки чому формуються відповідні суспільно-політичні погляди учнів, почуття, ставлення до морально-етичних категорій, до навколишнього світу.

Внутрішня мотивація – зумовлена характером самої діяльності і її основним підвидом вважається мотивація успішності.

Головна мета навчання іноземної мови – у загальноосвітніх навчальних закладах полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, базою для якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

ГраMATика – це набір принципів, які керують сумою елементів та організують їх у значущі і завершені ряди (речення).

ГраMATична компетенція – знання і здатність користуватися граMATичними ресурсами мови; це здатність розуміти й виражати значення, продукуючи і розпізнаючи правильно оформлені згідно з цими принципами фрази та речення.

Двосторонній діалог-розпитування – ініціатива запитувати інформацію належить обом партнерам.

Дефініція – опис значення нового слова за допомогою уже відомих слів.

Дискурсивна компетенція – здатність користувача/учня пов'язувати речення логічно, з тим, щоб продукувати зв'язні відрізки мовлення.

Діалог-домовленість – використовується при вирішенні співрозмовниками питання про плани та наміри.

Діалогічне мовлення – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування.

Діалог-обговорення/ дискусія – коли співрозмовники прагнуть виробити якесь рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь.

Діалог-обмін враженнями/думками – метою є виклад свого бачення якогось предмета, події, явища, коли співрозмовники висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або спростовують її.

Діяльнісно-орієнтований підхід – підхід, що базується на діяльності, враховує когнітивні, емоційні та вольові здібності, так само як і цілий ряд специфічних якостей, властивих індивіду і використовуваних ним у ролі соціального агента.

Допоміжні засоби навчання – засоби, які вчитель використовує додатково до основних засобів навчання

Завдання – певна цілеспрямована дія, виконання якої індивід вважає необхідним з метою досягнення певного результату у контексті проблеми, яку слід розв'язати; це є певним зобов'язанням, що підлягає виконанню, або ж метою, якої слід досягти.

Загальна мета навчання ІМ – визначається запитом суспільства, її досягнення можливе лише за умови досягнення часткових цілей, які

визначають методисти, вчителі, які відображаються у змісті програм, підручників, навчальних посібників.

Загальна методика – займається вивченням закономірностей та особливостей процесу навчання будь-якої іноземної мови у будь-якому типі навчального закладу.

Загальні компетенції – це ті, що не є специфічними для мовлення, але такі, що необхідні для будь-якого роду діяльності, у тому числі й мовленнєвої.

Зміст навчання (базисна категорія) – сукупність того, що учень має засвоїти в процесі навчання, це історича категорія, яка змінюється в залежності від мети навчання.

Зміст навчання ІМ – принципово відрізняється від змісту навчання дисциплін, змістом яких є засвоєння понять, набутих знань. При навчанні ІМ головне – це набуття мовленнєвих навичок і умінь, які забезпечують практичне користування мовою.

Знання – результат формального навчання.

Зовнішня мотивація – знаходиться під впливом потреб суспільства і має два підвиди: широку соціальну і вузькоособисту мотивації.

Індивідуальні форми роботи – відносять роботу у фронтальному режимі, опитування окремих учнів, індивідуально-масове тренування.

Ініціативна репліка – перша репліка в діалогічній єдності .

Інтонія – комплекс просодичних засобів, складна єдність таких компонентів як мелодія, фразовий і логічний наголос, ритм, тембр, темп, паузація.

Інтуїтивно-свідомий підхід – оволодіння іноземною мовою на основі моделей в інтенсивному режимі з наступним усвідомленням їх значення і правил оперування ними.

Кінцева мета навчання ІМ – вимоги програми, як державного документу, на кінець закінчення курсу освіти.

Колективні форми роботи – охоплюють колективно-масове тренування в парах без змін або із зміною партнерів та в малих групах від трьох до п'яти учасників , хорове реплікування в режимі група – група, група – один учень, один учень – група.

Комунікативна компетенція – складається з трьох основних видів компетенцій: *мовленнєвої, мовної і соціокультурної*, які, в свою чергу, також включають цілий ряд компетенцій. Формується на основі взаємопов'язаного мовленнєвого, соціокультурного, соціолінгвістичного і мовного розвитку учнів відповідно до їхніх вікових особливостей та інтересів на кожному етапі оволодіння іноземною мовою.

Комунікативна мотивація – це бажання учнів спілкуватися іноземною мовою в усній та письмовій формах.

Комунікативний підхід – органічне поєднання свідомих і півсвідомих компонентів у процесі навчання іноземної мови.

Комунікативні / мовленнєві ситуації – це ситуації дійсності, що спонукають до мовлення.

Контроль – визначення та оцінювання рівня сформованості навичок та вмінь

Країнознавчі знання – це знання історії, географії, економіки, державного устрою та культури країни.

Лексична компетенція – знання і здатність використання мовний словниковий запас, які включають лексичні та граматичні елементи.

Лексична одиниця – є одиницею навчання лексичного матеріалу.

Лінгвістична компетенція – включає лексичні, фонологічні, синтаксичні знання і вміння та інші параметри мови як системи незалежно від соціолінгвістичного значення їх варіантів та від граматичних функцій їх реалізацій; – це знання і здатність використовувати формальні здібності, на основі яких можуть бути породжені і сформульовані добре оформлені, повнозначні висловлювання.

Лінгвокраїнознавчий підхід – процес навчання іноземної мови, який слід будувати як процес пізнання учнями іншої культури, за якою відбувається зміщення акцентів у навчанні з розвитку лише мовленнєвих умінь на формування соціокультурної компетенції, яка належить до іншомовної комунікативної компетенції і є компонентом змісту навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах.

Лінгвокраїнознавчі знання – знання певної лінгвокраїнознавчої інформації про країну, мова якої вивчається, мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування.

Лінгвопізнавальна мотивація – позитивне ставлення до самої мовної матерії.

Мета – результат який планується, в той же час мета – це лише передбачення в мисленні результату дійсності.

Мета аудіювання – осмислення почутого мовленнєвого повідомлення.

Мета навчання – ідеальне передбачення кінцевих результатів навчання; те, до чого прагнуть учитель і учні. Процес навчання іноземної мови передбачає чотири основні групи взаємопов'язаних цілей.

Мета навчання іноземних мов – оволодіння учнями іноземною мовою як засобом спілкування і здійснення в цьому процесі виховання, освіти і розвитку особистості учня.

Метод навчання – (грец. *methodos* - це дослідження, спосіб, шлях досягнення мети) – у вузькому значенні - найважливіший структурний компонент навчального процесу; у широкому значенні – спрямування у навчанні іноземних мов, методична система, школа, що існувала на певному етапі історичного розвитку методики як науки, досягнення якої застосовуються і нині.

Методика навчання іноземних мов – наука, яка вивчає цілі, зміст, методи і засоби навчання, а також способи навчання і виховання на матеріалі іноземної мови.

Методичний зміст уроку – сукупність положень, що визначають його особливості, структуру, види та прийоми роботи.

Методичні прийоми – елементарні методичні вчинки, що спрямовані на виконання конкретного завдання на певному етапі уроку

Механізм антиципації / ймовірного прогнозування – дає можливість за початком слова, словосполучення, речення передбачити його закінчення.

Міжкультурна свідомість – усвідомлення ширшого діапазону культур, ніж уже наявних у тих, хто вивчає мову 1 і мову 2; усвідомлення того, як виглядає кожна спільнота у перспективі порівняно з іншою, часто у формі національних стереотипів.

Міжкультурний підхід до вивчення іноземної мови – є суттєвий елемент культури народу – носія цієї мови і засіб передачі її іншим, який допомагає учням пізнати духовне багатство іншого народу, краще розуміти власну культуру і культуру свого народу, підвищує рівень їхньої гуманітарної освіти, сприяє входженню у світову спільноту.

Мікродіалог – засіб вираження основних комунікативних інтенцій партнерів по спілкуванню; імпліцитна структурна основа розгорнутого діалогу; це комунікативні продуктивні вправи першого рівня, в яких допускається використання різних опор.

Мова – це нормалізована система звуків, морфем, слів та правил їх сполучення на морфологічному, синтаксичному, семантичному та логічному рівнях, тобто система знаків, що є основним засобом спілкування членів певного людського колективу, засобом переробки і передачі інформації від покоління до покоління.

Мовленнєва діяльність – активний, цілеспрямований, опосередкований мовою та зумовлений ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою.

Мовленнєва компетенція – базується на чотирьох видах компетенцій, в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі, тобто в учнів мають бути сформовані мовленнєві вміння у чотирьох перелічених видах мовленнєвої діяльності.

Мовленнєві вміння – здатність здійснювати мовленнєву діяльність (говоріння, письмо, аудіювання, читання) в умовах міжкультурного іншомовного спілкування на основі здобутих знань і навичок; вміння повністю зосереджуватися на смислі висловлювання, а не на мовних засобах.

Мовлення – це застосування мови у процесі спілкування.

Мовна компетенція інтегративна і включає ряд інших компетенцій: лексичну, граматичну, фонологічну та орфографічну. Це означає, що учні мають одержати відповідні мовні знання і в них мають бути сформовані необхідні мовленнєві навички.

Мовні знання – це знання правил виконання дій з мовним матеріалом – фонетичним, лексичним, граматичним.

Мовні навички – оперування мовними знаннями: граматичними, лексичними, слухо-вимовними, орфографічними, графічними.

Монолог – безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи.

Монолог-міркування – спирається на умовиводи як процес мислення, в ході якого на основі вихідної тези/судження чи декількох тез/суджень робиться висновок.

Монолог-опис – є констатуючим типом монологічного висловлювання, в якому стверджується наявність чи відсутність будь-яких ознак в об'єкті, описується людина, природа, погода, оточуючі предмети тощо, вказується просторове розміщення предметів, перераховуються їх якості та ознаки.

Монолог-оповідь – йдеться про факти з життя самого розповідача, що надає подіям, які описуються, суб'єктивно-особистісного характеру.

Монолог-переконання – його мета є переконати слухача/слухачів, сформувані у нього/в них конкретні мотиви, погляди, спонукати його/їх до певних дій.

Монолог-повідомлення – відносно короткий виклад фактів чи подій реальної дійсності у стислій, інформативній формі.

Монолог-розповідь – є динамічним типом монологічного висловлювання, в якому розповідається про розвиток подій, пригод, дій чи станів.

Мотивація – спонукальні сили до вивчення іноземної мови, яка зумовлена суб'єктивним світом учня і визначається його власними бажаннями, пристрастями, особистісною зацікавленістю у навчанні.

Мультилінгвізм – знання певної кількості мов або співіснування різних мов у окремому суспільстві.

Навичка – дія, яка досягла рівня автоматизму і характеризується цілісністю, відсутністю усвідомлення функціонують в мовленнєвій діяльності, яка виникла у мовленнєвій дії і операції. Операції доведені до рівня удосконалення – це мовленнєві навички: **репродуктивна навичка** – навичка добору і вживання мовного явища у говорінні і письмі, відповідно до ситуації і мети спілкування; **рецептивна навичка** – навичка розпізнання і розуміння мовного явища під час читання і аудіювання.

Навчання техніки письма – полягає у формуванні в учнів графічних/каліграфічних та орфографічних навичок.

Навчання – акт взаємодії того, хто навчає, з тим, кого навчають, з метою передачі одним і засвоєння іншим соціального досвіду.

Наочна семантизація – демонстрація предметів, малюнків, картин, жестів, рухів тощо.

Некомунікативні вправи – типи вправ, які включають заповнення пропусків, побудову речень за даною моделлю, множинний вибір, вправи на зміну категорій/ трансформацію, об'єднання речень, переклад зразків речень з однієї мови на іншу, запитання та відповіді, що включають

використання відповідних структур, мовленнєві граматично спрямовані вправи.

Об'єкт методики викладання іноземних мов – навчання.

Обсяг лексичного запасу – кількість слів і сталих виразів, які необхідні учню і повинні підлягати контролю.

Оволодіння мовою – визначення мовлення не носіїв мови у світлі сучасних теорій універсальної граматики; визначення природних знань і здатності використовувати нерідну мову, що є результатом прямої експозиції тексту або прямої участі в комунікативних актах.

Односторонній діалог-розпитування – ініціатива запитувати інформацію належить лише одному партнеру.

Ознайомлювальне читання – читання про себе без вказівки на обов'язкове наступне використання здобутої інформації.

Організація процесу навчання – відбір, укладання, покрокова презентація та тренування нового матеріалу, починаючи з коротких речень, що складаються з простих членів, смислова частина яких представлена окремими словами та закінчуючи численними складними реченнями – їх кількість, довжина і структура є, звичайно, безмежною.

Орфографічна компетенція – знання і навички перцепції та продукції символів, з яких складаються письмові тексти.

Орфографічні навички – це навички написання слів у відповідності до правил використання письмових знаків у кожному конкретному слові

Орфоепічна компетенція – це вміння правильно озвучувати написане, коли необхідно читати вголос підготовлений текст або використовувати в усному мовленні слова, що вперше зустрічаються у письмовій формі. До орфоепічної компетенції включаються знання правил написання, вміння користуватись словником та знання умовних позначень, зокрема, знаків пунктуації для паузації та інтонації; здатність розуміти двозначність (омоніми, синтаксичні двозначності і т.д.) залежно від контексту.

Освітня мета уроку – прилучення учнів до культури країни, мова якої вивчається, шляхом засвоєння нової загальноосвітньої інформації, розширення філологічного кругозору учнів. Досягається шляхом освіти учнів засобами іноземної мови.

Паратекстуальні засоби – це паралінгвістичні засоби невербального спілкування, які включають ілюстрації, діаграми, карти, таблиці, фігури, типографські засоби.

Пасивний граматичний мінімум – граматичні структури, якими учні можуть користуватися для сприймання та розуміння мовлення.

Пасивний лексичний мінімум – це та лексика, яку учні мають лише розуміти при сприйманні чужих думок в усній формі (при аудіюванні) та письмовій формі (при читанні).

Підручник – є головним навчальним посібником, у якому міститься методично організований мовний та мовленнєвий матеріал, вправи для

оволодіння цим матеріалом у різних видах мовленнєвої діяльності, граматичний довідковий матеріал, додаток.

Підстановча таблиця – таблиця з кожної частини якої учень вибирає мовленнєві одиниці згідно з навчально-мовленнєвою ситуацією.

Підхід – базисна категорія, методики, яка визначає стратегію навчання іноземної мови і вибір методів навчання. Підхід узагальнює точку зору та суть предмета, явища, процесу.

План-конспект уроку – вказується дата проведення уроку, його порядковий номер, група/ клас учнів, тема, підтема, цілі, а потім послідовно викладається хід уроку у вигляді докладного сценарію: спочатку вступна частина, потім основна та заключна частини.

Плюрилінгвальна та плюрикультурна компетенція – полягає у здатності користуватися мовами з комунікативними цілями і брати участь у міжкультурному спілкуванні, коли людина, що розглядається як соціальний агент.

Плюрилінгвізм – розширення індивідуального мовного досвіду особистості в його культурних аспектах від рівня побутового мовлення до мови спільноти у широкому сенсі і далі до мов інших народів, формує комунікативну компетенцію, всередині якої усі мовні знання і досвід є складниками, та в якій мови переплітаються і взаємодіють.

Побудова тексту – знання правил побудови мови певної спільноти, знання про те, як структурується інформація для здійснення різних макрофункцій (опису, розповіді, експозиції і т.д.), як будується аргументація (на суді, у дебатах тощо), як оформлюються і розбиваються на параграфи письмові тексти (есе, офіційні листи і т.д.)

Потенціальний словник – ті незнайомі слова, про значення яких читач/ слухач може здогадатися, зустрівшись з ними при читанні/ аудіюванні.

Прагматична компетенція – знання правил, за якими висловлювання/повідомлення: а) організуються, структуруються та укладаються («дискурсивна компетенція»); б) використовуються для здійснення комунікативних функцій («функціональна компетенція»); в) узгоджуються з інтерактивними та трансактивними схемами («компетенція програмування мовлення»).

Практична мета – практичне опанування учнями умінь мовлення на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових ситуаціях.

Практична мета уроку – ознайомлення з новою граматичною структурою, формування артикуляційної навички, навички читання слів певного типу, розуміння на слух нових лексичних одиниць, розвиток уміння вести бесіду у зв'язку з ситуацією, читання тексту з розумінням основного змісту, повідомлення про поточні події, систематизація вивченого матеріалу, контроль навичок та умінь тощо.

Предмет методики викладання іноземних мов – метод навчання.

Прийоми - найменша навчальна одиниця в діяльності вчення, це – елементарний методичний поступок, який спрямований на вирішення конкретної задачі вчителя на певному етапі навчання. Прийом є складовою частиною метода навчання (порівняння, співставлення, спостереження).

Принцип активності – передбачає мовленнєво-розумову активність учнів в оволодінні іншомовною мовленнєвою діяльністю.

Принцип взаємопов'язання навчання видів мовленнєвої діяльності враховує спільні психологічні механізми, спирається на використання максимуму відповідних аналізаторів для досягнення належного рівня сформованості умінь і навичок, не суперечить ідеї усного вираження, оскільки генетично мовлення, насамперед, існує в усній формі.

Принцип виховуючого навчання – реалізується в такій організації навчального процесу, який забезпечує учням можливість проявити себе як особистість, отримати гармонійний і всебічний розвиток свого соціального статусу, удосконалити свої здібності, сформувати пізнавальні мотиви як домінуючі в навчальній діяльності.

Принцип врахування особливостей учнів зумовлює відбір методичних підходів та змісту для спілкування на кожному етапі навчання іноземної мови.

Принцип домінуючої ролі вправ – підкреслює специфіку іноземної мови як навчального предмета відповідно до того, що основним має бути досягнення належного рівня сформованості навичок і вмінь шляхом організації інтенсивної тренувальної діяльності.

Принцип індивідуалізації – реалізується шляхом урахування індивідуально-психологічних особливостей учня, які значно впливають на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю.

Принцип комунікативної спрямованості навчання – забезпечує таку організацію навчального процесу, який веде до належного рівня практичного оволодіння іноземною мовою в усній і писемній формах.

Принцип комунікативності – є провідним методичним принципом, який сприяє успішному досягненню головної мети навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах – навчити учнів здійснювати іншомовне мовленнєве спілкування в межах засвоєного навчального матеріалу.

Принцип міцності – в пам'яті учня повинна утримуватись певна кількість лексичних одиниць, мовленнєвих зразків, словосполучень, розмовних кліше тощо.

Принцип наочності – забезпечується створенням відповідних умов для чуттєвого сприймання іншомовного оточення.

Принцип науковості – означає, що учням пропонуються для засвоєння надійно обґрунтовані в сучасній науці положення і при цьому застосовуються методи навчання, які за своїм характером наближаються до методів науки, основи, якої вивчаються.

Принцип посильності – передбачає ретельний відбір навчального матеріалу і видів вправ з цим матеріалом з урахуванням рівня підготовки учнів

Принцип свідомості навчання – загально-методичний принцип, який враховує якісну своєрідність оволодіння іноземною мовою. Передбачає не тільки усвідомлене використання мовних одиниць відповідно до їх значення, форми і особливостей вживання у мовленні, але й до ситуацій спілкування та сфери мовленнєвих функцій кожної мовної одиниці.

Принцип урахування особливостей рідної мови - прогнозування можливих труднощів у навчанні іноземної мови і таким чином раціональна організація навчального процесу.

Принципи ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу – створюють умови для адекватного здійснення ідеї комунікативності. За змістом оволодіння мовою відбувається у межах тем, визначених програмою, а основною формою організації спілкування вважається мовленнєва ситуація.

Продуктивні види діяльності – це вид мовленнєвої діяльності, який включає вільне володіння говорінням чи вмінням робити усні презентації, а також викладати свої думки на папері.

Проміжна мета (задачі) навчання ІМ – кінцеві результати відповідно до кожного класу/етапу.

Реальний/ наявний словник – активний та пасивний словниковий запасу

Репродуктивні граматичні навички – граматичні навички говоріння та письма.

Репродуктивні лексичні навички – це навички правильного вживання лексичних одиниць активного мінімуму в говорінні та письмі згідно із ситуацією спілкування і метою комунікації.

Рецептивні види мовленнєвої діяльності – засновані на процесах сприйняття, «рецепції» (читання, аудіювання).

Рецептивні граматичні навички – граматичні навички аудіювання і читання.

Рецептивні лексичні навички – навички розпізнавання і розуміння лексичних одиниць активного і пасивного мінімумів при читанні та аудіюванні.

Рецептивні процеси – охоплюють чотири стадії (1 – це сприйняття усного та писемного мовлення: впізнавання звука/почерку та слів (рукописного і друкованого); 2 – це ідентифікація тексту, повна або часткова, відповідно до ситуації; 3 – це семантичне й когнітивне розуміння тексту як лінгвістичного цілого; 4 – це інтерпретація висловлювання у певному контексті), які, займаючи місце у лінійній послідовності, постійно вдосконалюються та реінтерпретуються у світлі дійсних знань про світ, схематичних очікувань та нового текстуального розуміння у підсвідомому інтерактивному процесі.

Ритміко-інтонаційні навички – навички інтонаційно і ритмічно правильного оформлення мовлення і, відповідно, розуміння мовлення інших людей.

Розвиваюча мета уроку – оволодіння учнями досвідом творчості, пошукової діяльності, усвідомлення явищ як своєї, так і іншої дійсності, їх подібності та розбіжності.

Свідомо-пізнавальний підхід – засвоєння правил використання лексико-граматичних моделей, на основі яких здійснюється свідоме конструювання висловлювань.

Семантизація – розкриття значення нових лексичних одиниць.

Семантична компетенція – здатність учня усвідомлювати і контролювати організацію змісту і до неї відноситься: *Лексична семантика* – зв'язок слова із загальним компонентом (відношення, конотація, експонування загальних специфічних понять), внутрішньо-лексичні зв'язки (синоніми, антоніми, гіпонімія, колокація, відношення типу «частина – ціле»), компонентний аналіз, еквівалентність при перекладі. *Граматична семантика* – розглядає знання граматичних елементів, категорій структур і процесів.

Система планування – послідовне планування в межах усього курсу навчання, чвертей, циклу уроків та окремого уроку, виходячи з конкретних цілей кожного відрізка навчального процесу.

Система уроків – цикл уроків об'єднаних однією темою; це сукупність уроків, яка забезпечує формування мовленнєвих навичок та вмінь стосовно певної теми та на основі певного мовного і мовленнєвого матеріалу.

Системний підхід – метод наукового підходу, в основі якого лежить розгляд об'єктів навчання як системи. За системним підходом явища аналізуються як складна єдність, а не як проста сума елементів системи.

Соціокультурна компетенція – охоплює такі два види компетенцій як країнознавча і лінгвокраїнознавча, тобто учні мають одержати певні країнознавчі і лінгвокраїнознавчі знання:

Соціокультурні знання – знання суспільства і культури спільноти країни, мова якої вивчається.

Соціолінгвістична компетенція – стосується соціокультурних умов користування мовою; – це знання та вміння, необхідні для здійснення соціального аспекту використання мови.

Спеціальна методика – досліджує навчання конкретної іноземної мови у певному типі навчального закладу з урахуванням мовних і мовленнєвих особливостей рідної мови.

Способи - група прийомів, які спрямовані на вирішення навчальних задач для засвоєння, закріплення, контролю навчання; одна із психологічних операцій здійснення навчальної дії учнями; складовою частиною змісту «метода навчання».

Стратегія – є певним чином організована, цілеспрямована та керована лінія поведінки, обрана індивідом для виконання завдання, яке він/вона ставить собі сам/сама, або з яким він/вона стикається.

Сугестологія – наука про прискорений гармонійний розвиток особистості та розкриття її різнобічних резервних можливостей – пам'яті, інтелектуальної активності, творчих здібностей тощо.

Техніка читання – цілий комплекс автоматизованих навичок, які зводяться до того, щоб швидко сприймати графічні образи слів, автоматично співвідносити їх зі звуковими образами та значеннями цих слів.

Технічні засоби навчання – ті засоби, що потребують використання технічної апаратури.

Технологія навчання – технологія, що досліджує структуру процесу навчання, вивчає механізми пізнавальної діяльності, процедуру вибору оптимальних стратегій навчання; розроблення наукових обґрунтувань і методів запровадження до навчального процесу сучасних технічних засобів навчання, зокрема комп'ютерної техніки з метою індивідуалізації та інтенсифікації навчального процесу.

Узус – загальноприйняте вживання слова, стилю вимови, мовленнєвих зворотів у відповідній ситуації.

Уміння – здатність виконувати певні послідовні дії, оптимальний рівень досконалості певної діяльності.

Фонематичність – ступінь правильності фонетичного оформлення мовлення, достатнього для того, щоб воно було зрозумілим для співрозмовника.

Фонова лексика – іншомовна лексика, що відрізняється лексичними фонами від лексики рідної мови

Фонові знання – є характерними для жителів конкретної країни і здебільшого не відомі іноземцям, що звичайно ускладнює процес спілкування

Фонологічна компетенція – знання та навички перцепції і продукції звукових одиниць (фонем) мови та способів їх реалізації у певному контексті (алофонів); фонетичних ознак розрізнення фонем (напр., сонорності, назальності, закритості, лабіальності); фонетичного складу слів (складоподілу, фонетичних відрізків, словесного наголосу і тону); фонетики речення (просодії): наголосу і ритму фрази, інтонації; фонетичної редукції: вокалічної редукції, сильних і слабких форм, асиміляції, елізії.

Форми навчання – способи організації навчання, які зумовлюють часовий і організаційний режими навчання, місце його проведення, склад учнів, характер взаємодії і кореляції вчителя і учнів у процесі навчання, порядок спілкування (безпосереднє чи опосередковане) суб'єктів навчального процесу.

Функціональна компетенція – пов’язана з використанням у спілкуванні усного мовлення та письмових текстів зі спеціальними функціональними цілями.

Цілі навчання іноземної мови – очікувані результати навчальних досягнень учнів в оволодінні іноземною мовою за період навчання.

МЕТОДИЧНИЙ СЛОВНИК ВИКЛАДАЧА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

accuracy – вміння правильно використовувати лексику, граматичні структури та вимовляти слова мови, що вивчається

accuracy activity – вправа на формування / удосконалення навичок

acquisition – оволодіння мовою

anticipation – антиципація / ймовірне прогнозування

assessment – оцінювання / контроль

assessment criteria – критерії оцінювання

auditory learner learning style – аудит (слуховий тип)

authentic-looking texts – тексти, подібні до автентичних

background notes – довідкова інформація, пояснення реалій та фактів, поданих у певному розділі підручника

basic user / breakthrough proficiency – елементарний користувач інтродуктивний (“відкриття”)

CALL (computer assisted language learning) – навчання іноземної мови за допомогою комп’ютера

caption – підпис під/над ілюстрацією

CEF (Common European Framework) – Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання; (Документ Ради Європи з питань співпраці в галузі культури, Комітету з освіти, Відділу сучасних мов, Страсбург)

classroom interaction – педагогічна взаємодія

closed activity – вправа закритого типу

CLT (communicative language teaching) - комунікативний метод навчання іноземних мов

clues from visuals – візуальна допомога, підказки у формі наочності

clues in the text – підказки в тексті

collocation – усталене словосполучення

communication activity – умовно-комунікативна вправа

communicative activity – комунікативна вправа

consolidation – узагальнення та закріплення; завдання, що дають можливість комплексно опрацювати вивчений матеріал і закріпити набуті знання

Content and Language Integrated Learning (CLIL) – урахування міжпредметних зв'язків

controlled practice – перший етап роботи з новою лексикою чи граматикою.

criteria on entry – вступне оцінювання

cross reference – посилання

cue – опора

cultural awareness – обізнаність учнів щодо культурних особливостей (правил мовленнєвого етикету тощо) країни, мова якої вивчається

current assessment – поточний контроль

downloadable grammar drill – граматичні завдання, які можна завантажити на комп'ютер;

drill – некомунікативна вправа / вправа на формування / вдосконалення навичок

EFL (English as a Foreign Language) – англійська мова як іноземна

elicit (the key words) – активно спонукати/заохочувати учнів дійти певного висновку, зрозуміти правило чи здогадатися про значення нової лексики самостійно — за підтримки, але без прямої допомоги з боку вчителя. Eliciting може включати візуальну підтримку (малюнки, фотографії), запитання чи твердження, що активізують призабуті знання або ж наштовхнуть учнів на думку

ELT (English Language Teaching) – (методика) навчання англійської мови

emphasis – наголос, акцент, виділення

end-of-course assessment – випускне оцінювання

entry level – вхідний рівень

ESP (English for Specific Purposes) – навчання англійської мови в немовних ВНЗ / англійська мова для професійного спілкування

evaluate / evaluation – оцінювати / оцінювання / аналіз

extend an activity – поглибити, розширити завдання

extended reading – завдання на читання, що охоплюють великі тексти, більші за ті, які опрацьовуються в класі; домашнє читання, читання для задоволення

extension activity – додаткове завдання для інтенсивнішого опрацювання вивченого матеріалу

facilitate the discussion – сприяти дискусії

feedback – «зворотній зв'язок», обговорення результатів діяльності учнів на уроці; відгук вчителя (усний чи письмовий) щодо роботи учнів

fluency – вміння вільно та швидко розуміти іноземну мову та користуватися нею в усному й писемному мовленні

gap-fill (fill-in) exercises – завдання на заповнення пропусків у реченні/тексті відповідним словом чи фразою

gist (gist listening) – основна ідея (слухання для розуміння основної ідеї)

guessing – контекстуальна / смислова здогадка

high-frequency power vocabulary – найбільш уживана лексика

IELTS (International English Language Testing System) – міжнародна система тестування володіння англійською мовою

immersion – метод занурення

independent study – самостійна робота

independent user proficiency – незалежний користувач

integrated skills sections – розділи підручника, спрямовані на розвиток не однієї мовленнєвої навички, а декількох одночасно

intensive reading - інтенсивного читання, складається з детального опрацювання текстів та відбувається безпосередньо на уроці.

interactive activity – завдання на активізацію мовленнєвих навичок (зазвичай діалогічного типу, що включає активне обговорення матеріалу)

interactive whiteboard – інтерактивна біла дошка

interactive whiteboard (IWB) – інтерактивна дошка

kinaesthetic learner– кінестет (кінестетичний тип)

language functions – мовні функції (використання виразів та речень на висловлювання згоди, заперечення, вибачення, запрошення тощо)

language tests – тести з лексики та граматики

learning style – навчальний стиль

less controlled activities – види діяльності на уроці, під час яких учні використовують вивчену лексику чи граматику в більш довільному та персоналізованому контексті. Таким чином, учні менш обмежені у мовних засобах для вираження своєї думки (див. controlled practice, freer practice)

lesson evaluation - аналіз уроку / заняття

listening for detailed comprehension – детальне аудіювання / з повним розумінням змісту аудіотексту

listening for gist – глобальне аудіювання / з розумінням основного змісту аудіотексту

LP (language portfolio) – мовний портфель

manual – навчальний посібник

matching – завдання на пошук відповідностей

MCQ (multiple-choice question) – завдання на вибір правильної відповіді

mingle – форма роботи учнів на уроці, що передбачає вільне пересування по класу з метою виконання завдання

monitoring – спостереження за роботою учнів над завданням, керування діяльністю учнів на уроці та її оцінювання

multiple choice exercises – завдання на вибір однієї правильної відповіді з кількох запропонованих варіантів

multi-word verbs – фразові дієслова

open pair – пара, склад якої, на відміну від closed pair, може змінюватися в процесі виконання завдання; пара учнів, що виконує завдання перед рештою класу

optional activity – варіативне завдання, необхідність виконання якого визначає сам учитель, залежно від особливостей уроку, групи, рівня учнів тощо

pair work / practice – парна робота
peer assessment – взаємоконтроль
peers – учні, що вчаться в одній групі
personalise the sentences – скласти речення про себе
photocopiable activities – додаткові завдання, які можна скопіювати та використати в класі
placement tests – тести, що визначають рівень володіння мовою (зазвичай використовуються для розподілу учнів у групи)
predicting – здогади учнів стосовно матеріалу на читання, аудіювання, говоріння
pre-reading tasks – підготовчі завдання, що передують читанню тексту
problem solving – проблемний метод
proficient user – досвідчений користувач
prompt questions – запитання, що допомагають учням здогадатися про значення слів чи зрозуміти певний матеріал
prompts (clues) – підказки від учителя для полегшення чи пришвидшення виконання завдання
quiz – вікторина
recycle (the material taught) – повторювати, закріплювати матеріал
reference materials – довідкові матеріали
review the meaning – ще раз повторити значення (слова/словосполучення тощо)
scanning (reading) – швидке вибіркоче читання задля розуміння конкретної інформації з тексту (найчастіше імен, географічних даних, числової інформації – номерів телефонів, проміжків часу, цін тощо). Читаючи текст у такий спосіб, учні шукають потрібні їм слова, ігноруючи інші
scrambled word – слово, в якому літери переміщено (використовується, щоб учні могли вгадати значення слова та правильно його написати)
self-assessment test – тест на самоперевірку
skills - навички / уміння
skills activities – завдання на розвиток мовленнєвих навичок
skills tests – тести з чотирьох мовленнєвих навичок: говоріння, аудіювання, читання, письма
skimming (reading) – швидке читання задля загального розуміння змісту тексту або його головної ідеї, швидке ознайомлення, «читання по діагоналі» із встановленням часового ліміту на роботу з текстом.
spoken interaction – діалогічне мовлення
stick figure – схематичне зображення людини на дошці для пояснення матеріалу
students' awareness – обізнаність учнів
sub-skills – допоміжні навички та вміння читання, аудіювання тощо (skimming, scanning, intensive reading тощо)
substitution drill – некомунікативна вправа на підстановку

syllabus – програма курсу
tapescripts – запис тексту на аудіювання
target language – цільовий мовний матеріал (лексика чи граматики, що вивчається саме на цьому уроці чи в цьому розділі)
target level – вихідний / цільовий рівень
task-based learning style – проблемне навчання / метод комунікативних завдань
threshold proficiency – рубіжний користувач
time-limit – часове обмеження на виконання завдань (важливе в завданнях на швидке читання, наприклад, scanning/skimming)
timeline – часова лінія, схематичне зображення минулого, теперішнього і майбутнього часів
transfer activity – завдання, для виконання якого учні послуговуються наданою моделлю, але створюють власний продукт (наприклад, складають діалог, користуючись тим, який вони щойно прочитали чи прослухали)
transformation drill – некомунікативна вправа трансформацію
type of classroom interaction (P→C1, P1→P2, T→C1, T→P) – режим роботи учень / студент – клас / група; парна робота; фронтальна робота; індивідуальна робота
vantage proficiency – просунутий користувач
visual learner – візуал (візуальний тип)
warm-up exercise – мовна розминка, короткі завдання (зазвичай на говоріння, які проводяться на початку уроку)
waystage proficiency – середній користувач (“виживання”)
whole class work – фронтальна робота
word map – семантична карта, групування слів навколо ключового слова
word race – швидке пригадування слів
worksheets – письмові завдання для учнів
workshop – семінар, дискусія
write a draft – написати чорновий варіант твору чи іншого письмового завдання
zooming – збільшення тексту, малюнка

Додатки

Додаток 1

Рівні володіння іноземною мовою: глобальна шкала

Рівень володіння мовою	Дискриптори	
Елементарний користувач	A1	Може розуміти і вживати побутові повсякденні вирази, а також будувати елементарні речення з метою задоволення конкретних потреб. Може відрекомендуватись або представити когось. Може запитувати і відповідати на запитання про деякі деталі особистого життя, про людей, про речі тощо. Може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко та готовий прийти на допомогу.
	A2	Може розуміти ізольовані фрази та широко вживані вирази, необхідні для повсякденного спілкування у сферах особистого побуту, сімейного життя, здійснення покупок, місцевої географії, роботи. Може спілкуватись у простих і звичайних ситуаціях, де потрібен простий і прямий обмін інформацією на знайомі та звичні теми. Може описати простими мовними засобами вигляд свого оточення, найближче середовище і все, що пов'язане зі сферою безпосередніх потреб.
Незалежний користувач	B1	Може розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на теми, близькі і часто вживані на роботі, у навчанні, під час дозвілля тощо. Може вирішити більшість проблем під час перебування у країні, мова якої вивчається. Може просто і зв'язано висловитись на знайомі теми або теми особистих інтересів. Може описати досвід, події, сподівання, мрії тощо.
	B2	Може розуміти основні ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й дискусії за фахом. Може вільно спілкуватися з носіями мови. Може чітко, детально висловитись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.

Досвідчений користувач	C1	Може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення. Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження. Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та роботі. Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами та зв'язними програмами висловлювання.
	C2	Може розуміти без утруднень практично все, що чує або читає. Може вилучити інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її і зробити аргументований виклад у зв'язній формі. Може висловлюватись спонтанно, дуже швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки смислу у доволі складних ситуаціях.

Додаток 2

Схема аналізу уроку іноземної мови

I. Загальні відомості про урок

1. Дата
2. Прізвище та ініціали вчителя
3. Школа, клас (кількість учнів)
4. Готовність класу до уроку: гігієнічний стан приміщення, наявність підручників, зошитів, необхідних засобів унаочнення, ТЗН

II. Зміст і структура уроку

1. Тема уроку
2. Практична, виховна, розвиваюча та загальноосвітня мета уроку
3. Місце уроку в системі уроків з даної теми
4. Доцільність добору мовного матеріалу та його дозування
5. Співвідношення видів мовленнєвої діяльності на уроці (з урахуванням його навчальної мети)
6. Етапи уроку. Їх логічна послідовність та часова характеристика
7. Зміст і обсяг домашнього завдання, його доцільність і посиленість

III. Методика проведення уроку

1. Реалізація свідомо-практичного методу навчання: співвідношення навчальних дій по усвідомленню мовного матеріалу, тренувальних вправ з мовленням
2. Забезпечення комунікативної спрямованості уроку (комунікативний підхід до введення мовного матеріалу, ступінь комунікативності навчальних і контрольних вправ)
3. Засоби створення ситуативної основи мовлення (застосування унаочнення, ТЗН, вербальних стимулів)
4. Шляхи досягнення виховної, розвиваючої та загальноосвітньої мети

5. Прийоми забезпечення активності учнів, інтенсивності їх навчальних дій
6. Динамічність уроку (різноманітність режимів та прийомів роботи), його емоційність
7. Засоби здійснення індивідуального підходу до учнів з різним рівнем підготовки
8. Прийом корекції мовних навичок учнів
9. Спосіб орієнтації та виконання домашнього завдання
10. Підведення підсумків уроку

IV. Діяльність вчителя на уроці

1. Підготовленість вчителя до уроку (наявність конспекту і навчальних матеріалів)
2. Знання мовного матеріалу і володіння методикою його навчання
3. Нормативність мовлення, його чіткість, виразність, емоційність
4. Дотримання оптимального відношення між мовленням учителя і учнів
5. Педагогічна майстерність: уміння організувати учнів до роботи, зацікавити їх, енергійність, доброзичливість, такт, артистичність

V. Діяльність учнів на уроці

1. Рівень підготовки учнів відповідно до вимог програми
2. Готовність учнів до даного уроку
3. Ступінь засвоєння матеріалу уроку
4. Активність, уважність, рівень розвитку мовлення, пам'яті, спостережливості, уяви
5. Дотримання режиму мовлення іноземною мовою
6. Розвиненість навичок самостійної роботи
7. Дисципліна учнів на уроці

Загальні висновки про урок та його оцінка

Додаток 3

Привітання

Welcome, everybody!

Welcome to all of you.

I'd like to welcome you all to this course.

Good morning, everybody.

Good afternoon, everybody.

Hello, everyone.

Hello there, (Denis).

How are you?

How are you today, (Anna)?

How are you getting on?

How's life?

How are things with you, (Katya)?

Are you feeling better today, (Semyon)?

And what about you, Masha? How are you today?

Good morning, Andrey. How are you feeling today?
How are we all doing this morning?
How's everyone feeling today?
How's it going?
That's nice to hear.
I'm glad/ pleased/ happy/ sorry to hear that.
I hope you all had a good/ enjoyable/ relaxing holiday/ break.
I hope you are all feeling well/ fit.
I hope you've had/ you're having a nice/ good day so far.

Початок навчального року

My name is _____. I'm your new English teacher.
I'll be teaching you English this year.
I've got five lessons with you each week.

Перевірка відвідування заняття

Class (ladies and gentlemen, students)...
People / folks / guys / you guys .... (AmE). (Informally, and with older learners).
Let's see if everyone's here.
I'll just check who's here.
I'll have to take/ check attendance. / I am taking attendance. (AmE)
I'll mark/ take/ check the register.
I'm going to call your names/ the roll.
Raise your hand and say «Here»/ «Present».
Who's absent?
Who's not here today?
Who isn't here?
Who's missing/ away/ not here today?
Are you all here today?
Is the whole class here today?
Any absences?
Is anybody absent/ away/ missing?
Anybody whose name I haven't called?
Did I miss anybody (out)?
Who is absent today?
Who isn't here today?
What's the matter with (Anna) today?
What's wrong with (Denis) today?
Why were you absent last Friday, (Masha)?
Where's Masha this morning/ today?
What's wrong / the matter with Masha?
Has anybody seen Masha today?
Does anybody know where Masha is?
Masha's away. Does anybody know why?

Is she absent or just late?
When will Masha be back?
Who wasn't here last time?
Was anybody away/ absent/ missing last time?
Who was absent last time?
Who missed last Monday's lesson?
Why weren't you here last time?
Make sure you bring an absence note.
What was the matter?
What was the problem?
Have you been ill?
Everybody's here.
Nice to see you all here.
Nobody's away today.
I'm glad you could all make it.
So everybody is here except (for) (Lena) and (Dima).
So only two people away today.
Put your hand up if you are here.
Alexey is away. Does anybody know why? He may have missed the bus.
(Tanya), are you all right/ OK/ feeling better now?
I hope you feeling better.
Are you feeling better, Katya?
I hope you've recovered from your cold, Masha.
What happened to your leg?
Ask your friends to tell you what we've been doing.
Could someone explain to Boris what we have been working on?
You missed two lessons.
I hope you can catch up.
Stay behind/ See me after the lesson.

If you yourself have been ill or away, you may ask:

How did you get on/ manage with Galina Ivanovna?
What did you do with Galina Ivanovna?
How far did you get with this unit?

Початок заняття

Let's begin our lesson now.
So we can begin today's lesson.
Is everybody ready to start?
I hope you are all ready for your English lesson.
I think we can start now.
Now we can get down to work.

Організація роботи на занятті

Are you ready?
Who wants to go first?
We'll learn how to ...

Open your books at page ...
Turn to page ...
We are at page (23) to do exercise (6).
Look at activity five.
Read the directions to exercise (3).
Listen to this tape.
Say after me.
(Denis), will you repeat it?
One more time, please.
Say it again, please.
Again, please.
Everybody ...
You have five minutes to do this.
Who's next?
Like this, not like that.
First ...
Next...
After that...
Then...
Finally...
Are you ready?
Are you with me?
Are you OK?
OK so far?
Do you get it?
Do you understand?
Do you follow me?
What did you say?
I don't understand.
I don't get it.
Like this?
Is this OK?
Come to the front of the class.
Make groups of four.
Move your desks into groups of four people.
Turn your desks around.
Make a horseshoe shape with your desks.
Make a circle with your desks.
Make a line of desks facing each other.
Sit back to back.
Work together with your friend
Find a partner
Work in pairs/threes/fours/fives.
Work in groups of two/three/four.

I want you to form groups.
Form groups of three.
Here are some tasks for you to work on in groups of four.
There are too many in this group.
Can you join the other group?
Only three people in each group.
I asked for four people to a group.
Everybody work individually.
Work by yourselves.
Work independently.
Ask your neighbor for help.
Work on the task together.
Ask other people in the group
Ask others in the class.
Interview someone else.
Ask everyone in the class.
Stand up and find another partner.
Have you finished?
Do the next activity.
Move on to the next activity.
Open your books at page 52.
Come out and write it on the board.
Listen to the tape, please.
Get into groups of four.
Finish off this song at home.
Everybody, please.
All together now.
The whole class, please.
I want you all to join in.
Could you try the next one?
I would like you to write this down.
Would you mind switching the lights on?
It might be an idea to leave this till next time.
Who would like to read?
Which topic will your group report on?
Do you want to answer question 3? Sequencing First of all, today, ...
Right. Now we will go on to the next exercise.
Pass around these handouts, please.
Two students share one sheet.
Pass these to the back.
Could you share with your partner?
Is there anybody who hasn't got a copy?
Take one and pass them on.
Pass out the exercises.

Have you lost yours?
Take out your books.
Have you finished?
For the last thing today, let's ...
Whose turn is it to read?
Which question are you on?
Next one, please.
Who has not gone yet?
Who has not {presented/recited/read} their {monologue/homework} yet?
Let me explain what I want you to do next.
The idea of this exercise is for you to ...
You have ten minutes to do this.
Your time is up.
Finish this by twenty to eleven.
Can you all see the board?
Have you found the place?
Are you all ready?
Look this way.
Leave that alone now.
Be careful.
Yes, that's right.
Fine.
Try again.
What about this word?
What's the Russian for «background»?
Explain it in your own words.
It's spelt with a capital «J».
Can anybody correct this sentence?
Fill in the missing words.
Mark the right alternative.
While we're on the subject, ...
As I said earlier, ...
Let me sum up.
Is there anything you don't/ didn't understand?
Is/ was everything clear?
Let's see if you've understood.
I'll just check how well you've understood.
Let me ask you some questions about/ on this passage.
Can you briefly summarize the main ideas?
Did you get the main/ general idea of the passage?
Did you get the gist of the text?
Let's see if you remember what happened.
How much do you remember (of the story)?
Read the passage silently.

Prepare the next three paragraphs.
Familiarize yourselves with the text.
Read through the conversation on your own.
Study the chapter by yourself.
Have a look at the next section in your own time.
If there are any words you don't know, please ask.
Look up any new words in the dictionary.
Try to answer these questions.
While reading, try to answer the questions.
As you read, try to find answers to the following questions.
Try to get the main idea.
Read it through quickly to get the main ideas.
It doesn't matter if you don't understand every word.
Just try to get the gist.
Jot down some key ideas.
Skim the text (through).
Can anyone guess/ predict/ suggest what will happen next?
Before you read the next section, can you guess how the story will end?
How might the story go on/ continue?
Look it up in the index/ in the grammar section/ the bibliography.
Check it in the appendix/ the footnotes/ an encyclopedia/ a thesaurus.
Look it up on Google/ the Internet.
Why don't you Google it?
Let's act out this dialogue.
Now we can act this conversation (out).
Let's dramatize this story/ dialogue.
How would you act this scene out?
Come out to the front and show everybody else.
Come out and mime (your favourite sport).
Any volunteers to be/ to play/ for the (interviewee)?
Who wants to play/ read the part of (Julia)?
You are to be/ will be (Watson).
You can read this part/ the narrator.
Who will swap with/ take over from (Semyon)?
You have five minutes to practise.
Let's rehearse.
Practise with the lines first.
Let's go over some words/ phrases that might be useful.
You can use the book (this time).
Try to learn your lines by heart.
This will be our dress rehearsal/ practice run.
Give yourselves a clap.
A round of applause for everyone.
A big hand for the actors and actresses.

Some applause for the stars of the show.
That was a great performance!
Check now.
Fix the answers.
Everybody, read together.
Each student reads 2 sentences.
Copy this.
Take notes.
Make a sentence.
Write the English sentence.
Read the question and answer in English.
Choose an answer and fill in the blanks.
Draw a line and match.
Circle the answer.
Underline this word/sentence.
Count the points.
Please say it again.
Please give us an example.
Please speak more slowly/faster.
Please speak louder/softly.
Please speak in English.
Please help the other students.
Please go downstairs and make a copy.
Please share the book.
Let's review.
Do up to page (20).
Look at the sentence model and make a sentence.
Preview this.
Memorize this.
Finish this.
Try to come up with another word.
Step aside, please, so that the class can see what you have written. Move to one side, please, so that we can all see.
Go and fetch some chalk from the office. I've run out of chalk. Would you please go and see if there's any next door. Would you go and look for some chalk for me,
please.
Work in twos / in threes / in groups of two, three / together with your partner / in pairs. Get into groups of three. Find a partner. Here is a task (an exercise) for you to work on in groups / pairs / threes.
That will do, thank you. That's enough for now. All right, you can stop now. You will have to stop / finish in a minute. Your time is up now, I am afraid.

Кінець заняття

Time to stop.

It's almost time to stop.
It's time to finish.
Let's stop now.
I'm afraid it's time to finish now.
We'll have to stop here.
There's the bell. It's time to stop.
That's all for today. You can go now.
There are still two minutes to go.
We still have a couple of minutes left.
The lesson doesn't finish till five past.
Your watch must be fast.
Not time to stop.
We seem to have finished early.
We have an extra five minutes.
Wait a minute.
Hang on a moment.
Just hold on a moment.
Stay where you are for a moment.
Just a moment, please.
One more thing before you go.
Back to your places
Next time.
We'll do the rest of this chapter next time.
We'll finish this exercise next lesson.
We've run out of time, so we'll continue next lesson.
Take a worksheet as you leave.
Goodbye
Goodbye, everyone.
See you again next Wednesday.
See you tomorrow afternoon.
See you in room 7 after the break.
Have a good holiday.
Have a nice weekend. Class dismissed.
Enjoy your vacation.
Try not to make any noise as you leave.
Be quiet as you leave. Other classes are still working.
Let's call it a day.
Have you finished?
Stop now.
Let's check the answers.
Any questions?
Collect your work please.
Pack up your books.
Are your desks tidy?

Don't forget to bring your ... tomorrow.
It's almost time to stop.
I'm afraid it's time to finish now.
We'll have to stop here.
All right! That's all for today, thank you.
That will do for today. You can go now.
See you again on Tuesday.
See you again tomorrow afternoon.
Have a good holiday(Christmas)(Easter).
Enjoy your holiday.
Don't work too hard!
I hope you all have a nice vacation.
Cheerio now.
Have a nice weekend.
Thanks for your help.
Thank you and have a great day!

Домашнє завдання

This is your homework for tonight (today/next time).
For your homework would you do exercise 10 on page 23.
Prepare as far as (down to/up to) page 175.
Finish this off at home.
Do the rest of the exercise as your homework for tonight.
You will have to read the last paragraph at home.
We'll continue this chapter next Monday.
Do exercise 10 on page 23 for your homework.
Prepare the next chapter for Monday.
There is no homework tonight.
Remember your homework.

Оцінка роботи учнів

A+ work! Amazing effort! AwesomeExcellent! Perfect! Brilliant! Fantastic!
Fantastic job! Magnificent! Terrific! Marvelous! Superb! Wow! Great stuff!
You're doing great! Keep it up! Very fine. Hooray for you! That's better than
ever! Super work! Phenomenal! Exceptional performance. You made my day.
That's very good. Well done! Good job! Way to go! Very good! Great you
are! That's exactly the point. That's just what I was looking for. You're getting
better at it all the time. You've improved no end. You've got the idea. That's
(much/a lot) better. You are improving. You have made a lot of progress.
You've outdone yourself!

Right. Yes. Fine. Good. Quite right. That's right. That's it. That's correct.
That's quite right. Yes, you've got it. You've got the idea. A good
guess.Exactly. I like that! Good for you! That's nice. That's perfectly correct.
Yes, you've got it. That's just what I was looking for. You really figured it
out! That's much better now! You are improving. Doing great. You've made a

lot of progress. You didn't make a single mistake. I have marked your essay. I have also made some corrections. You did a great job. It (all) depends. It might be, I suppose. In a way, perhaps. Sort of, yes. That's more like it. That's much better. That's a lot better. You've improved a lot. That's the way. That's correct. You made a very good job of that.

Not really. Unfortunately not. I'm afraid that's not quite right. You can't say that, I'm afraid. You can't use that word here. Good try, but not quite right. Not quite right. Try again. Not exactly. You were almost right. That's almost it. You're halfway there. You've almost got it. You're on the right lines. You still have some trouble with pronunciation. You need more practice with these words. You'll have to spend some time practising this. Not quite right, try it again. You've almost got it. You're half way there. Have a guess if you don't know. Not to worry, it'll improve. What if I give you a clue? I'll help you if you get stuck. That wasn't very good. That was rather disappointing. You can do better than that. Some of you still need improvement with (adjectives).

There's no need to rush. There's no hurry. We have plenty of time. Go on. Have a try. Have a go. Have a guess. There's nothing wrong with your answer. What you said was perfectly all right. You didn't make a single mistake. Don't worry about your pronunciation. Don't worry about your spelling. Don't worry, it'll improve. Maybe this will help you. Do you want a clue (hint)? You have good pronunciation. Your pronunciation is very good. You are communicating well. You speak very fluently. You have made a lot of progress.

Література

1. Approaches and Methods in Language Teaching / J.C. Richards, T.S. Rodgers. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – p. 171.
2. Scrivener J. Learning Teaching. A guidebook for English language teachers / Jim Scrivener. – 2nd ed. – London : Macmillan Publishers Ltd., 2005. – p. 432.
3. Thaine C. Teacher Training Essentials : Workshops for Professional Development / Craig Thane. – Cambridge : Cambridge University Press ; Cambridge Copy Collection, 2010. – 127 p.
4. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов» : для студентів 5 курсу ф-ту «Референт-перекладач», які навчаються за спец. 035 Філологія (Переклад) / Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики пер. ; авт.-упор. І.Ю. Гусленко]. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 61 с.
5. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія» , 2010 . – 328 с.
6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.
7. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко , С. В. Тезікова та ін. – Київ : ВЦ «Академія» , 2010 . – 328 с.
8. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика : учебное пособие / Н.Д. Гальскова, Н.И. Ге. – М. : Издат. центр «Академия», 2004.
9. Языкова Н.В. Практикум по методике обучения иностранным языкам. – М. : Просвещение, 2012. – 240 с.
10. Практикум по «Методике обучения английскому языку» [Электронный ресурс] : учебно-методическое пособие / [авт. Т.К. Кравченко] ; Дальневосточный федеральный университет, Школа педагогики. – Электрон. дан. – Владивосток : Дальне-восточный федеральный университет, 2016. – Режим доступа:<http://uss.dvfu.ru/.....> – Загл. с экрана.

ПРАКТИКУМ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Для студентів V курсу факультету «Референт-перекладач»,
які навчаються за спеціальністю 035 Філологія

Автор-упорядник ГУСЛЕНКО Ірина Юріївна

В авторській редакції

Відповідальна за випуск *І. Ю. Гусленко*
Комп'ютерний набір *І. Ю. Гусленко*

Підписано до друку 31.03.2019. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 3,49. Обл.-вид. арк. 3,91. Тираж 100 пр.

План 2018/19 навч. р., поз. № 5 в переліку робіт кафедри

Видавництво
Народної української академії
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002.

Надруковано у видавництві
Народної української академії

Україна, 61000, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27.